

diote ekoizpen eta kontsumo mapa horiek: «Kolonializazio garaian bezala jarraitzen dugu: hegoaldeko herrialdeak euren lurrik onenak kafea eta bestelako produktuak ekoizteko erabiltzera behartzen dituzte. Lehengaiak handik hartu eta hemen prozesatzen ditugu, eta irabaziak hemen geratzen dira». Horri aurre egitea du xede bidezko merkataritzak; besteak beste, ekoizleei soldata eta lan baldintza duinak bermatuz.

«Kafea da bidezko merkataritzan gehien saltzen den produktua, azukrearekin eta kakaoare-

kin batera», adierazi du Olaetxeak. Jatorri askotakoa aurki daiteke Kitzinen: Mexikokoa, Guatemalakoa, Etiopiakoa, Nikaragukoa... Arabica espeziekoak dira gehienak. «Kalitate handiko kafeak dira, ekoizpen txikitetan eta landatzeko modu zainduarekin ekoiztita». Haatik, kafearen munduko merkaturak dela gogorarazi du; lauzpabost multinazionalak kontrolatzen dute merkaturak; besteak beste, Nestle enpresak. «Haiek ekoizleei ordaintzen dieten diru kopurua oso eskasa da; askotan, ekoizpen kostua baino baxuagoa».

1 **Kafe bildu berria.** Etiopiako Yayu basoan jasotako uzta. ALAN SCHALLER / UNION HAND-ROASTED COFFEE

2 **Ambongo.** Desagertzeko arriskuan dagoen Madagaskarko kafe espezieetako bat da. KEW

3 **Ikerketa.** Aaron Davis, arabica kafeari buruzko ikerketa batean, Hego Sudanen. EMMA SAGE

4 **Arabica.** Ekoizle bat, arabica espezieko landare bat eskuan hartuta, Etiopian. JENNY WILLIAMS / KEW

5 **Basotik kikarara.** Etiopiako erara egindako kafea. A. SCHALLER / UNION HAND-ROASTED COFFEE

Egoeraren jakitun diren zenbait kontsumitzailek bidezko merkataritzaren aldeko hautua egiten dute, Olaetxeak adierazi duenez. Haiek, ekoizleen lan eskubideak ez ezik, ekoizten den kafearen aniztasuna ere babestu dezakete, Davisen aburuz: «Ekoizleek soldata justu eta duinak jaso behar dituzte euren kafearengatik. Haiek dira ekoizten den kafearen aniztasunaren zain-tzaileak». Gogoratu du kafearen prezioa azken bi urteetan oso baxua izan dela; eta, igotzen ez bada, nekazari askok kafea ekoizteari utz diezaioketela.

Kew lorategikoak, berriz, zailagoa ikusten du kontsumitzaileek euren alea jartzea espezie basatiak babesten: «Produktuen etiketak hobetu behar dira, kontsumitzaileek ez ezik, ekoizten den kafearen aniztasuna ere erostekak nolako inpaktua duen ingurunean». Pascualen iritziz, politika publikoen alde borrokatu behar du jendeak: «Politika publiko ezkorrek geldiarazten saiatu behar dugu; deforestazioa, esaterako. Eta, gizarteko kide gisa, antolatuta egin behar gara, bioaniztasuna, bizitzaren aseguru hori, mantendu nahi badugu».